

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 23.12.2009
KOM(2009)699 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU A EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU**

**VÝROČNÍ ZPRÁVA O PROVÁDĚNÍ NÁSTROJE PŘEDVSTUPNÍ POMOCI (NPP)
ZA ROK 2008**

SEK(2009)1719

Úvod

Od 1. ledna 2007 je financování předvstupní pomoci směřováno prostřednictvím jediného jednotného nástroje, nástroje předvstupní pomoci (NPP), který má poskytovat cílenou podporu kandidátským zemím¹ i potenciálním kandidátským zemím². NPP (nařízení Rady č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006) nahrazuje dřívější nástroje předvstupní pomoci Phare³, ISPA⁴, SAPARD⁵, nástroj předvstupní pomoci pro Turecko⁶ a finanční nástroj pro země západního Balkánu, CARDS⁷.

Cílem NPP je poskytovat cílenou pomoc zemím, které jsou kandidátskými nebo potenciálními kandidátskými zeměmi na členství v EU. V zájmu co nejúčinnějšího dosažení cílů jednotlivých zemí se NPP skládá z pěti různých složek:

I. Složka pro pomoc při transformaci a budování institucí, která je zaměřena na financování opatření v oblasti budování institucí a na související investice.

II. Složka pro přeshraniční spolupráci na podporu přeshraniční spolupráce mezi kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi a mezi těmito zeměmi a členskými státy EU. Může financovat rovněž účast přijímajících zemí v programech nadnárodní spolupráce (strukturální fondy) a popřípadě v programech přímořských oblastí (evropský nástroj sousedství a partnerství – ENPI).

III. Složka pro regionální rozvoj, která financuje investice a související technickou pomoc v oblastech jako doprava, životní prostředí a hospodářská soudržnost.

IV. Složka pro rozvoj lidských zdrojů, která má posílit lidský kapitál a pomoci v boji proti vyloučení.

V. Složka pro rozvoj venkova, která financuje opatření zaměřená na rozvoj venkova a přispívá k udržitelnému rozvoji venkovských oblastí. Poskytuje podporu rovněž na restrukturalizaci zemědělství a jeho přizpůsobení normám Společenství v oblasti ochrany životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a bezpečnosti práce.

Složky I a II jsou otevřené všem příjemcům. Složky III, IV a V jsou otevřené pouze kandidátským zemím a mají být obdobou strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a fondů pro rozvoj venkova v rámci přípravy na správu těchto finančních prostředků po přistoupení. To vyžaduje, aby měla daná země administrativní kapacitu a struktury umožňující převzetí odpovědnosti za řízení pomoci. U potenciálních kandidátských zemí budou opatření v oblasti regionálního rozvoje, rozvoje lidských zdrojů a rozvoje venkova prováděna prostřednictvím složky I.

¹ Chorvatsko, Turecko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie.

² Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko a Kosovo podle rezoluce Rady OSN č. 1244/99.

³ Nařízení Rady (EHS) č. 3906/89 ze dne 19. prosince 1989.

⁴ Nástroj předvstupních strukturálních politik, nařízení Rady (ES) č. 1267/1999 ze dne 21. června 1999.

⁵ Zvláštní přístupový program pro zemědělství a rozvoj venkova, nařízení Rady (ES) č. 1268/1999 ze dne 21. června 1999.

⁶ Nařízení Rady (ES) č. 2500/2001 ze dne 17. prosince 2001.

⁷ Pomoc Společenství pro rekonstrukci, rozvoj a stabilitu, nařízení Rady (ES) č. 2666/2000 ze dne 5. prosince 2000.

Tato zpráva se zabývá prováděním NPP v průběhu roku 2008, až do mezního data 31. prosince 2008. Informace o sledování a posouzení výsledků dosažených prostřednictvím těchto programů jsou poněkud omezené vzhledem ke skutečnosti, že provádění programů NPP na rok 2007 a 2008 bylo zahájeno teprve nedávno.

1. ROK V PŘEHLEDU

1.1. Hlavní vývoj procesu rozšíření

Výsledky, jichž bylo v roce 2008 dosaženo u kandidátských zemí a potenciálních kandidátských zemí, byly uvedeny v balíčku týkajícím se rozšíření z listopadu 2008. Sdělení o strategii rozšíření a hlavních výzvách na období 2008–2009 rozvíjí stávající přístup Evropské unie založený na obnoveném konsenzu v oblasti rozšíření, který v prosinci 2006 schválila Evropská rada.

Strategický dokument nastiňuje přístup Komise k úkolům spojeným s budoucím rozšířením a stanoví opatření, jež mají těmto zemím pomoci na jejich cestě k členství. K tomuto dokumentu jsou připojeny zprávy o pokroku kandidátských a potenciálních kandidátských zemí, které hodnotí pokrok, jehož každá země dosáhla na cestě ke splnění kodaňských kritérií členství. Obzvláště důležitý je strategický dokument pro rok 2008, který poskytl Chorvatsku orientační a podmíněný plán k dosažení závěrečné fáze technických jednání na konci roku 2009. Balíček týkající se rozšíření všeobecně uvítala Rada⁸ a dobře jej přijaly země zapojené do procesu rozšíření.

V klíčových oblastech, jako energetická bezpečnost, předcházení konfliktům a jejich řešení a regionální bezpečnost na jižním Kavkazu a Blízkém východě, dále vzrostl strategický význam Turecka pro EU. Kontakty této země s EU prostřednictvím jednání a souvisejících reforem, které se v současnosti uskutečňují, z ní činí významnější sílu pro stabilitu v regionu, který se potýká s mnoha problémy. Přístupová jednání s Tureckem i nadále odrážela tempo reforem. V hodnocení Komise z roku 2008 bylo Turecko poprvé označeno jako fungující tržní hospodářství, pokud jde o kodaňská hospodářská kritéria.

Pokud jde o kyperskou otázku, vůdci kyperských Řeků a kyperských Turků zahájili řádná jednání o celkovém urovnání pod dohledem OSN. Komise jejich snahy nadále podporuje a je připravena poskytovat odborné poradenství v otázkách spadajících do působnosti EU.

Pokračovalo provádění procesu stabilizace a přidružení zemí západního Balkánu. Všechny dotčené země podepsaly dohodu o stabilizaci a přidružení. U většiny z nich vstoupila v platnost příslušná prozatímní dohoda a probíhal proces ratifikace dohody o stabilizaci a přidružení. Ratifikace dohody o stabilizaci a přidružení se Srbskem a vstup v platnost příslušné prozatímní dohody je podmíněn plnou spoluprací Srbska s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY). Činnosti GR pro rozšíření v zemích západního Balkánu přispěly k dalšímu zajištění stability v regionu, včetně Kosova⁹, které dne 17. února 2008 jednostranně vyhlásilo svou nezávislost. Od té doby Kosovo přijalo plán evropské integrace na období 2008–2010, jehož cílem je usnadnit jeho zapojení do procesu stabilizace a přidružení. I nadále se rozvíjela přeshraniční spolupráce v tomto regionu a všem dotčeným zemím byly předloženy plány, v nichž jsou stanoveny podmínky pro docílení bezvívového styku s EU.

⁸

http://www.eu2008.fr/webdav/site/PFUE/shared/import/1208_CAGRE/Council_conclusions_on%20Enlargement_EN.pdf

⁹

Podle rezoluce Organizace spojených národů č. 1244/99.

Bylo vynaloženo významné úsilí o poskytnutí podpory iniciativám týkajícím se regionální spolupráce v souladu se Soluňskou agendou. Ve sdělení Komise o západním Balkánu v březnu 2008 bylo předloženo několik nových iniciativ v tomto směru. V roce 2008 začala fungovat nově zřízená Rada pro regionální spolupráci.

V prosinci 2008 požádala o členství v EU Černá Hora. Komise je náležitě připravena na převzetí souvisejících úkolů, jakmile Rada Komisi pověří, aby vypracovala příslušné stanovisko.

2. PROGRAMOVÁNÍ A PROVÁDĚNÍ NPP: CELKOVÝ PŘEHLED

2.1. Strategické plánování a programování

2.1.1. Víceletý orientační finanční rámec (VOFR)

VOFR je součástí každoročního balíčku týkajícího se rozšíření a má poskytovat informace o orientačním rozdělení celkového objemu prostředků NPP, které Komise navrhuje podle jednotlivých zemí a složek na tříleté klouzavé období. Slouží jako pojítka mezi politickým rámcem balíčku pro rozšíření a rozpočtovým procesem. VOFR je vypracováván a každoročně předkládán Radě a Evropskému parlamentu v souladu s článkem 5 nařízení (ES) č. 1085/2006 o NPP.

V tabulce jsou uvedeny přidělené částky v rámci NPP na rok 2008 v milionech EUR podle jednotlivých zemí a složek a rovněž pro regionální programy a programy pro více zemí, jak byly aktualizovány ve VOFR na období 2010–2012 (KOM(2008) 705 ze dne 5. listopadu 2008). Údaje proto přihlížejí k převodům mezi složkami I a II¹⁰, k nimž došlo v průběhu roku 2009, a rovněž k dodatečným finančním prostředkům přiděleným Kosovu.

Tabulka č. 1: Přidělené částky na rok 2008 podle jednotlivých zemí a složek (v mil. EUR, zaokrouhleno na nejbližších 100 000 EUR)

Složka NPP	Albánie	Bosna a Hercegovina	Chorvatsko	Bývalá jugoslávská republika Makedonie	Černá Hora	Srbsko	Kosovo*	Turecko	Program pro více příjemců
Složka I	62,1	69,9	45,4	41,1	28,1	179,4	184,7	256,1	135,7
Složka II	8,6	4,9	14,7	4,1	4,5	11,5	0,0	2,9	
Složka III			47,6	12,3				173,8	
Složka IV			12,7	6,0				52,9	

¹⁰ Některé programy přeshraniční spolupráce nebyly dosud zahájeny, jelikož nebyly splněny příslušné podmínky. Níže uvedené částky byly proto převedeny z finančních prostředků příslušné země ve složce II do složky I téže země: 1 milion EUR v případě Albánie; 1,2 milionu EUR v případě Bývalé jugoslávské republiky Makedonie; 2,7 milionu EUR v případě Kosova; a 5,9 milionu EUR v případě Turecka.

Složka V			25,6	6,7				53,0	
CELKEM	70,7	74,8	146	70,2	32,6	190,9	184,7	538,7	135,7

2.1.2. Víceleté orientační plánovací dokumenty (VOPD)

Na základě přidělených částek ve VOFR a podle priorit stanovených v politickém rámci jsou vypracovávány víceleté orientační plánovací dokumenty (VOPD) pro jednotlivé země a pro programy zahrnující více přijímajících zemí. VOPD představují názor Komise na hlavní oblasti zásahů a na hlavní priority, u nichž se očekává, že je dotyčná přijímající země podrobně rozpracuje v programových dokumentech.

K vypracování prvních VOPD podle jednotlivých zemí a rovněž VOPD pro více přijímajících zemí na období 2008–2010 došlo v průběhu roku 2007 v rámci odpovědnosti operačních oddělení GŘ pro rozšíření (GŘ ELARG). Ohledně předlohy VOPD byly konzultovány vnitrostátní orgány, které se velmi úzce podílely na jejich přípravě s cílem zajistit převzetí odpovědnosti za tento proces. Co se týká VOPD pro kandidátské země, GŘ pro regionální politiku (GŘ REGIO), GŘ pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti (GŘ EMPL) a GŘ pro zemědělství a rozvoj venkova (GŘ AGRI) přispěly ke složce III, IV, resp. V. Konzultovány byly rovněž členské státy, mezinárodní finanční instituce a ostatní zúčastněné strany (občanská společnost).

Všechny VOPD na období 2008–2010 byly předloženy řídicímu výboru NPP¹¹ ke schválení v první polovině roku 2008: VOPD pro Bývalou jugoslávskou republiku Makedonie, Černou Horu, Kosovo, Turecko a VOPD pro programy pro více přijímajících zemí byly předloženy v květnu 2008, VOPD pro Albánii, Srbsko a Chorvatsko byly předloženy v červnu a VOPD pro Bosnu a Hercegovinu byl předložen v červenci. Všechny dokumenty byly schváleny rozhodnutími Komise v druhé polovině roku 2008.

2.1.3. Programy NPP v roce 2008

Roční nebo víceleté programy jsou navrhovány v souladu s příslušnými VOPD. Složka I je prováděna prostřednictvím ročních programů, zatímco ostatní složky jsou prováděny prostřednictvím víceletých programů. Programy přijímá Komise na základě návrhu přijímajících zemí po konzultaci se zúčastněnými stranami a dárci a po obdržení kladného stanoviska řídicího výboru NPP pro složky I a II. V případě složky III jsou programy konzultovány s Výborem pro koordinaci fondů (COCOF). V případě složky IV jsou konzultovány s Výborem Evropského sociálního fondu a v případě složky V s Výborem pro rozvoj venkova.

2.1.3.1. Složka I

Pomoc v rámci složky I programuje Komise formou ročních národních programů a programů pro více přijímajících zemí, které řídí Komise, přijímající země nebo které jsou popřípadě řízeny společně s ostatními dárci. Národní programy se skládají z návrhů na financování

¹¹ Výbor pro NPP je složen ze zástupců členských států a předsedá mu zástupce Komise. Výbor je Komisi nápomocen zejména při zajišťování koordinace a soudržnosti pomoci.

vypracovaných Komisí na základě projektové dokumentace předložené přijímající zemí, nebo v případě regionálních a horizontálních programů vypracované Komisí.

Provádění projektů v oblasti jaderné bezpečnosti a radiační ochrany a vzdělávání bylo financováno z prostředků přidělených jednotlivým zemím ve VOFR, tyto projekty jsou však prováděny ústředně na horizontálním základě; financování těchto projektů proto není zahrnuto do národních programů v rámci složky I. Podrobnější údaje jsou k dispozici v oddílech o jednotlivých zemích v technické příloze.

Národní program NPP na rok 2008 pro **Albánii** přijala Komise dne 19. prosince 2008. Program NPP na rok 2008 se zabývá hlavními záležitostmi, jako je reforma veřejné správy a prosazování právního státu, zejména v oblasti řádné správy věcí veřejných a boje proti korupci. To odráží vyšší přidělené částky pro oblast politických požadavků v rámci VOPD na období 2008–2010. Program mimoto podporuje albánské orgány při plnění požadavků dohody o stabilizaci a přidružení financováním projektů, jejichž cílem je posílení administrativních kapacit albánských institucí. Program odráží rovněž nutnost dále podporovat strukturální reformy v zemi investováním do regionálního rozvoje a infrastruktury související s *acquis*.

Národní program NPP na rok 2008 pro **Bosnu a Hercegovinu**, rozdělený na dvě části, přijala Komise dne 9. října, resp. 5. prosince 2008. Program poskytuje podporu policejní a soudní reformě s projekty, které jsou zaměřeny na budování kapacit vnitrostátního soudu a úřadu státního zastupitelství nebo vybudování státní věznice s vysokou ostrahou. Usiluje rovněž o usnadnění pokroku země směrem k členství v EU prostřednictvím zvyšování informovanosti o integračním procesu EU a poskytováním pomoci vnitrostátním orgánům při plánování, programování a provádění NPP. Program na rok 2008 poskytuje podporu rovněž pro reformy systémů školství a zdravotnictví jako prostředku ke zlepšení socioekonomické situace země. Program NPP na rok 2008 pomáhá Bosně a Hercegovině vypořádat se s požadavkem na sbližování s evropským *acquis* v oblastech jako životní prostředí, obchod a metrologie, zemědělství a rozvoj venkova nebo integrovaná správa hranic.

Národní program NPP na rok 2008 pro **Chorvatsko** byl přijat dne 5. listopadu 2008. V rámci politických kritérií se národní program NPP na rok 2008 zabývá reformou soudnictví s řadou projektů v této oblasti. Přispívá rovněž k pokroku v oblasti lidských práv a ochrany menšin zvyšováním kapacit občanské společnosti a usnadňováním aktivního a plného zapojení romské menšiny do chorvatské společnosti. Pokud jde o schopnost převzít závazky spojené s členstvím, pomoc v rámci programu NPP na rok 2008 se soustředí na oblasti činnosti s velkým objemem právních předpisů, které mají být provedeny a uplatňovány ve vnitrostátním právu, přípravu na strukturální fondy a fondy pro rozvoj venkova a rovněž požadavky na investice obsažené v *acquis*. To se týká různých odvětví, například bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské politiky, rybářství, dopravy, energetiky, sociální politiky a zaměstnanosti nebo životního prostředí.

Národní program na rok 2008 pro **Bývalou jugoslávskou republiku Makedonie** přijala Komise dne 11. prosince 2008. Cílem programu je posílení administrativní kapacity příslušných institucí, tak aby bylo zajištěno řádné a účinné řízení finančních prostředků EU a byly posíleny ústřední a místní administrativní kapacity pro zavedení procesu decentralizace. Podporuje rovněž rozvoj nezávislého a účinného soudního systému a prosazuje aktivní občanskou společnost. V rámci socioekonomických kritérií je cílem posílení institucionální kapacity pro regulaci a dohled nad plně financovanými institucemi důchodového systému a podpora přechodu na tržní hospodářství. Co se týká schopnosti převzít závazky spojené s

členstvím, program na rok 2008 financuje projekty, které přispívají k volnému pohybu zboží, zlepšení celních operací nebo rozvoji zemědělství.

Národní program na rok 2008 pro **Černou Horu** přijala Komise dne 2. prosince 2008. V rámci politických kritérií se národní program NPP na rok 2008 zaměřuje na reformu veřejné správy, zejména decentralizaci a místní samosprávu, udržitelnou podporu pro uprchlíky a vysídlené osoby a sdělovací prostředky. Je poskytována rovněž pomoc na zlepšení podnikatelského prostředí a tvorbu pracovních míst s cílem přispět k vyváženějšímu regionálnímu rozvoji, vyšší zaměstnanosti a snižování chudoby. V roce 2008 obdržela podporu rovněž jiná opatření, například modernizace ekologické infrastruktury. Program na rok 2008 pomáhá Černé Hoře vypořádat se s požadavkem na zavedení a provádění evropského *acquis* v některých oblastech, včetně finančních trhů, rozvoje venkova, bezpečnosti potravin, veterinárních služeb, celní správy, integrované správy hranic a migrace.

Národní program na rok 2008 pro **Srbsko** přijala Komise dne 19. prosince 2008. V rámci politických kritérií bylo upřednostněno posílení demokratických institucí, pokračování reformy veřejné správy a oddělení moci a sdělovacích prostředků. K dalším důležitým aspektům, pro něž jsou poskytovány finanční prostředky, patří boj proti korupci, posílení právního státu, lidská práva a respektování a ochrana menšin. V rámci hospodářských kritérií bude program financovat projekty zaměřené na tvorbu pracovních míst, rozvoj malých a středních podniků a budování kapacit národních služeb zaměstnanosti. V rámci programu na rok 2008 je zvláštní pozornost věnována reformě zdravotnictví a školství. Co se týká schopnosti převzít závazky spojené s členstvím, zvláštní pozornost je věnována rozvoji a provádění odvětvových politik a právního rámce slučitelného s evropskými normami v hlavních odvětvích, jako je zemědělství, životní prostředí, doprava nebo integrovaná správa hranic.

Národní program na rok 2008 pro **Turecko** přijala Komise dne 15. prosince 2008. V rámci politických kritérií je upřednostněna reforma soudnictví, reforma veřejné správy a posílení občanské společnosti. Co se týká přijetí a provádění *acquis*, projekty byly v souladu s VOPD vybrány na základě jejich priority pro přístupová jednání a přípravu a s ohledem na nákladné investice, které jsou zapotřebí pro harmonizaci, a na případy, kdy je nutno harmonizovat velmi mnoho právních předpisů. Upřednostněny byly proto projekty v oblasti zemědělských/veterinárních záležitostí, spravedlnosti, svobody a bezpečnosti, celní unie a životního prostředí. Program na rok 2008 však zahrnuje rovněž projekty v nových oblastech jako zdravotnictví a výzkum a vývoj. Čtyři projekty byly mimoto vybrány na základě jejich významu pro zachování účinného a účelného dialogu s občanskou společností EU-Turecko a s ohledem na rozvoj nových a inovativních oblastí tohoto dialogu.

Národní program NPP pro **Kosovo** přijala Komise dne 6. října 2008 pro část 1 a dne 19. prosince 2008 v případě části 2. Jednou z priorit programu je splnění politických kritérií EU a konsolidace institucionální, správní a soudní struktury v Kosovu, včetně boje proti korupci, ochrany lidských práv a práv Srbů a menšin a podpory činností občanské společnosti. V rámci hospodářských kritérií je podpora poskytována kosovskému hospodářství a udržitelnému zlepšení socioekonomického prostředí všech komunit. Program NPP na rok 2008 pomáhá Kosovu vypořádat se s požadavkem na zavedení a provádění evropského *acquis* v některých oblastech včetně záležitostí v oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti, bezpečnosti potravin, veterinární a rostlinolékařské oblasti a v oblasti statistiky.

Program pro více přijímajících zemí má doplnit národní programy a posílit mnohostranné zkušenosti na západním Balkáně a v Turecku. Poskytuje podporu prostřednictvím

regionálních a horizontálních projektů. K činnostem se zvláštním významem v rámci programu na rok 2008 patří podpora pro Radu pro regionální spolupráci a Úřad vysokého představitele (OHR) a zřízení Regionálního institutu pro veřejnou správu (ReSPA). Program na rok 2008 zahrnuje rovněž snížení rizika katastrof, návrat uprchlíků do zemí západního Balkánu a další rozvoj občanské společnosti prostřednictvím nástroje na podporu občanské společnosti. Podpora je poskytována rovněž programům v oblasti vzdělávání a mládeže (Tempus, Erasmus Mundus a Mládež v akci), mezinárodním finančním institucím, v oblasti cel a daní, statistiky a jaderné bezpečnosti a radiační ochrany.

2.1.3.2. Složka II

Přeshraniční spolupráce napomáhá usmíření a dobrým sousedským vztahům, přičemž zároveň usnadňuje integraci přijímajících zemí do EU. V regionu, kde ještě nedávno probíhal konflikt, je to obzvlášť důležité.

Složka pro přeshraniční spolupráci má posílit přeshraniční spolupráci prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ, spojujících vnější pomoc a cíle v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Spolupráce sleduje zejména podporu udržitelného hospodářského a sociálního rozvoje v pohraničních oblastech, spolupráci k řešení společných problémů v oblastech, jako je životní prostředí, přírodní a kulturní dědictví, veřejné zdraví a boj proti organizované trestné činnosti, zajištění účinných a bezpečných hranic, a také podporu společných akcí v malém měřítku se zapojením místních účastníků z pohraničních oblastí.

Složka II pro přeshraniční spolupráci v rámci NPP zahrnuje dva prvky: přeshraniční spolupráci mezi kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi a přeshraniční spolupráci mezi těmito zeměmi a sousedními členskými státy. Složka II v rámci NPP může navíc finančně podpořit rovněž účast kandidátských / potenciálních kandidátských zemí v programech nadnárodní spolupráce v rámci strukturálních fondů (financovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj – EFRR v rámci cíle týkajícího se evropské územní spolupráce) a v programech spolupráce přímořských oblastí v rámci ENPI.

Pomoc pro přeshraniční spolupráci v rámci složky II se uskutečňuje na základě víceletých přeshraničních programů, jež v současnosti zahrnují období 2007–2009, vypracovaných společně zúčastněnými zeměmi. Pomoc v rámci NPP je poskytována prostřednictvím každoročních rozhodnutí o financování.

Co se týká účasti v nadnárodních programech EFRR nebo programech přímořských oblastí v rámci ENPI, pomoc z NPP je poskytována prostřednictvím každoročních rozhodnutí o financování podle jednotlivých zemí.

Složka II NPP podporuje účast **Albánie** ve dvou dvoustranných přeshraničních programech se sousedními kandidátskými / potenciálními kandidátskými zeměmi: Černou Horou a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie. Co se týká přeshraniční spolupráce s členskými státy, složka II NPP financuje dvoustranný program Albánie a Řecka a účast Albánie v mnohostranném přeshraničním programu „Jadran“, v jehož rámci Albánie, Bosna a Hercegovina, Chorvatsko, Černá Hora a Srbsko spolupracují s Řeckem, Itálií a Slovinskem v oblasti Jaderského moře. Složka II NPP mimoto financuje rovněž program týkající se rozvoje regionu Kukës v Albánii, který sousedí s Kosovem, jakož i účast Albánie v nadnárodním programu EFRR „Jihovýchodní Evropa“.

Pokud jde o **Bosnu a Hercegovinu**, složka II NPP podporuje účast země ve třech dvoustranných přeshraničních programech s Chorvatskem, Černou Horou a Srbskem. Co se týká přeshraniční spolupráce s členskými státy, složka II NPP financuje účast Bosny a Hercegoviny v programu přeshraniční spolupráce „Jadran“ v rámci NPP. V roce 2008 financuje složka II NPP účast Bosny a Hercegoviny v nadnárodním programu EFRR „Jihovýchodní Evropa“.

V rámci složky II NPP se **Chorvatsko** účastní tří dvoustranných přeshraničních programů se sousedními potenciálními kandidátskými zeměmi: Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou a Srbskem. Chorvatsko se podílí rovněž na třech programech přeshraniční spolupráce v rámci NPP se sousedními členskými státy: dva dvoustranné programy se Slovinskem a Maďarskem a účast v mnohostranném programu přeshraniční spolupráce v rámci NPP „Jadran“. Složka II NPP financuje účast Chorvatska ve dvou nadnárodních programech EFRR „Jihovýchodní Evropa“ a „Středomoří“.

S podporou ze složky II NPP se v roce 2008 **Bývalá jugoslávská republika Makedonie** zúčastnila dvoustranného programu s Albánií a dvou dvoustranných programů se sousedními členskými státy Bulharskem a Řeckem. Složka II NPP financuje rovněž účast Bývalé jugoslávské republiky Makedonie v nadnárodním programu EFRR pro evropskou územní spolupráci „Jihovýchodní Evropa“.

Co se týká roku 2007, podmínky pro programy v rámci složky II v **Kosovu** nebyly v roce 2008 splněny. Finanční prostředky pro složku II byly tudíž převedeny do složky I.

Složka II NPP v **Černé Hoře** sestává ze čtyř dvoustranných přeshraničních programů se sousedními zeměmi Chorvatskem, Srbskem, Bosnou a Hercegovinou a Albánií, jakož i z účasti v programu přeshraniční spolupráce s členskými státy v rámci NPP „Jadran“. Co se týká účasti v nadnárodních programech EFRR, složka II NPP financuje účast Černé Hory v programech „Jihovýchodní Evropa“ a „Středomoří“.

Programy přeshraniční spolupráce v **Srbsku** zahrnují tři dvoustranné programy s Černou Horou, Chorvatskem a Bosnou a Hercegovinou, tři dvoustranné programy se sousedními členskými státy Maďarskem, Rumunskem a Bulharskem a účast Srbska v mnohostranném programu přeshraniční spolupráce v rámci NPP „Jadran“. Složka II NPP mimoto financuje účast Srbska v nadnárodním programu EFRR týkajícím se evropské územní spolupráce „Jihovýchodní Evropa“.

V roce 2008 složka II NPP podpořila přeshraniční program mezi **Tureckem** a Bulharskem. Složka II NPP mimoto financuje účast Turecka v programu přímořských oblastí v rámci ENPI.

2.1.3.3. Složky III a IV

Programování složek III a IV se uskutečňuje prostřednictvím víceletých programů, které jsou vypracovávány zpočátku na tři roky, lze je však prodloužit tak, aby zahrnovaly další roky. Na základě strategických soudržných rámců vypracovávají přijímající kandidátské země po konzultaci s příslušnými zúčastněnými stranami víceleté operační programy pro danou složku (složka IV) nebo pro jednotlivá témata (složka III), které jsou poté odsouhlaseny s Komisí za účelem formálního přijetí, a to na základě konzultace s příslušným výborem členských států: s Výborem pro koordinaci fondů (COCOF) pro složku III a s COCOF a Výborem Evropského sociálního fondu pro složku IV.

Podobně jako v případě strukturálních fondů poskytují víceleté programy v rámci složek III a IV stálý finanční rámec pro tříleté období. To je zásadní pro provádění střednědobých investičních strategií v oblasti dopravy, životního prostředí, regionální konkurenceschopnosti a rozvoje lidských zdrojů. Podobně jako u strukturálních fondů je tento dlouhodobější finanční rámec spojen s přísným finančním řízením, aby byla zajištěna úplná absorpce finančních prostředků.

2.1.3.3.1. Složka III

Složka III zahrnuje tři odlišné oblasti pomoci: dopravu, životní prostředí a regionální konkurenceschopnost, které odrážejí zásahy Fondu soudržnosti v členských státech. Složka III bude tudíž prováděna prostřednictvím samostatných operačních programů (OP), které pokryjí všechna tato témata (v případě Bývalé jugoslávské republiky Makedonie bude v období 2007–2009 proveden pouze jeden program pro životní prostředí a dopravu).

V roce 2007 byly přijaty tři víceleté (2007–2009) operační programy pro **Chorvatsko**. OP pro regionální konkurenceschopnost se skládá ze tří prioritních os: zlepšení rozvojového potenciálu zaostávajících regionů, zvýšení konkurenceschopnosti chorvatského hospodářství a technická pomoc. OP pro dopravu zahrnuje tři prioritní osy: modernizace chorvatského systému železniční dopravy, modernizace chorvatského systému vnitrozemské vodní dopravy a technická pomoc. OP pro životní prostředí se skládá ze tří prioritních os: rozvoj infrastruktury pro nakládání s odpady za účelem vytvoření integrovaného systému nakládání s odpady, ochrana chorvatských vodních zdrojů prostřednictvím lepšího zásobování vodou a integrovaných systémů nakládání s odpadní vodou a technická pomoc.

OP **Bývalé jugoslávské republiky Makedonie** pro regionální rozvoj na období 2007–2009 přijala Komise dne 29. listopadu 2007. Jeho celkovým cílem je podpora udržitelného rozvoje země prostřednictvím zlepšení dopravní a ekologické infrastruktury. Pomoc v odvětví dopravy by se měla zaměřit na zachování rozvoje hlavní regionální dopravní sítě v jihovýchodní Evropě (koridory VIII a X). Priority se budou postupně přesouvat z koridoru X na koridor VIII a rovněž ze silniční dopravy na železniční dopravu. Co se týká pomoci v oblasti životního prostředí, jednoznačně zaměřené investice se soustředí na čištění odpadních vod a hospodaření s pevným odpadem, u nichž je dopad na obyvatelstvo a přírodní prostředí největší.

Operační programy **Turecka** byly přijaty rozhodnutím Komise dne 29. listopadu 2007 (OP pro regionální konkurenceschopnost a životní prostředí) a dne 7. prosince 2007 (OP pro dopravu). OP pro regionální konkurenceschopnost zahrnuje tři priority: zlepšení podnikatelského prostředí, posílení kapacity podniků a podpora podnikání a technická pomoc. OP pro dopravu se skládá ze dvou prioritních os: zlepšení železniční infrastruktury a zlepšení přístavní infrastruktury. OP pro životní prostředí zahrnuje tři priority: lepší služby v oblasti zásobování vodou, kanalizace a čištění odpadních vod, lepší integrované hospodaření s pevným odpadem a technická pomoc.

2.1.3.3.2 Složka IV

V rámci složky IV byl víceletý operační program pro **Chorvatsko** týkající se rozvoje lidských zdrojů přijat dne 7. prosince 2007. Skládá se ze čtyř prioritních os: podpora přístupu k zaměstnání a trvalého začlenění na trh práce, prohloubení sociálního začlenění znevýhodněných osob, zvýšení lidského kapitálu a zaměstnatelnosti a technická pomoc.

V **Bývalé jugoslávské republice Makedonie** byl operační program pro rozvoj lidských zdrojů přijat v prosinci 2007. Zahrnuje tři prioritní osy: zaměstnanost – přilákání většího množství lidí do zaměstnání a udržení těchto lidí v zaměstnání; vzdělávání a odborná příprava – investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělání a odborné kvalifikace; a sociální začlenění – podpora trhu práce přístupného pro všechny.

Víceletý operační program pro **Turecko** v rámci rozvoje lidských zdrojů přijala Komise dne 7. prosince 2007. Zahrnuje čtyři prioritní osy: zaměstnanost, vzdělávání, adaptabilita podporou celoživotního učení a sociální začlenění.

2.1.3.4 Složka V

Na základě přístupu použitého při přípravě programů rozvoje venkova pro členské státy je pomoc v rámci složky V programována na víceletém základě zahrnujícím období 2007–2013. Jelikož však finanční prostředky byly v souladu s VOPD stanoveny pouze pro roky 2007–2009 a podléhají každoroční aktualizaci s cílem zahrnout následné roky, programy složky V jsou každoročně pozměňovány v zájmu zohlednění nově přidělených finančních prostředků a rovněž nezbytných technických změn. Na základě konzultací se zúčastněnými stranami přijímá Komise programy a rovněž změny po konzultaci s členskými státy ve Výboru pro rozvoj venkova.

Vzhledem k době potřebné pro vytvoření systému plně decentralizovaného provádění a podle zkušeností s nástrojem SAPARD¹² se u přidělených finančních prostředků pro složku V používá přístup založený na postupném zavádění s hromaděním finančních prostředků NPP určených na rozvoj venkova. Finanční prostředky pro první čtyři roky prováděcího období, 2007, 2008, 2009 a 2010, proto představují nižší procentní podíl celé přidělené částky pro složku V, jenž se má v následujících letech podstatně zvýšit. Chorvatsko představuje jedinou výjimku z tohoto pravidla, jelikož jako jediná kandidátská země zřídilo systém nástroje SAPARD, aby mohlo využít finanční prostředky z tohoto nástroje před zavedením složky NPP pro rozvoj venkova.

Víceletý program pro rozvoj venkova na období 2007–2013 pro **Chorvatsko** přijala Komise dne 25. února 2008¹³. Skládá se ze tří prioritních os: zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství, přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a místních strategií pro rozvoj venkova a rozvoj hospodářství venkova.

V **Bývalé jugoslávské republice Makedonie** byl víceletý program pro rozvoj venkova na období 2007–2013 přijat v roce 2008¹⁴. Skládá se ze tří prioritních os: zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství, přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a místních strategií pro rozvoj venkova a rozvoj hospodářství venkova.

Turecko vypracovalo víceletý operační program pro zemědělství a rozvoj venkova v roce 2007 a Komise jej přijala dne 25. února 2008¹⁵. Skládá se ze tří prioritních os: zlepšení efektivnosti trhů a provádění norem Společenství, přípravná opatření pro provádění agroenvironmentálních opatření a přístupu Leader a rozvoj hospodářství venkova.

¹² Zvláštní přístupový program pro zemědělství a rozvoj venkova.

¹³ Rozhodnutí Komise K/2008/650.

¹⁴ Program byl přijat rozhodnutím Komise K/2007/677 dne 25. února 2008.

¹⁵ Rozhodnutí Komise K/2008/691.

2.2. Podmínky a struktury pro provádění

Cílem NPP je poskytnout přijímajícím zemím know-how a zkušenosti zlepšením odpovědnosti za provádění pomoci na straně jednotlivých zemí. Během doby trvání nástroje se proto očekává, že by se normou při řízení NPP mělo stát decentralizované řízení – tj. vnitrostátní orgány přijímajících zemí přejímají plně odpovědnost za programování a provádění. Rychlé dosažení tohoto cíle bude záviset na administrativních kapacitách jednotlivých přijímajících zemí a na jejich schopnosti zajistit zavedení odpovídajících systémů řízení a kontroly. Každá země by proto měla mít zvláštní strategie, akční plány a harmonogramy pro další posun směrem k tomuto cíli a současně by měla připravit vnitrostátní orgány tak, aby měly odpovídající kapacitu pro větší odpovědnosti, které s tím souvisí.

Roční programy pro **potenciální kandidátské země** v rámci složek I a II (s výjimkou programů přeshraniční spolupráce s členskými státy, které jsou prováděny v rámci sdíleného řízení) jsou prováděny většinou na centralizovaném základě s jednoznačným zaměřením na pomoc zemím, aby postupně přijaly větší odpovědnost a pokročily směrem k decentralizovanému řízení.

Co se týká příprav na svěření řídicích pravomocí, potenciální kandidátské země se nacházejí v různých fázích a některé z nich již zřídily potřebné řídicí struktury a vypracovaly plány pro decentralizované řízení. V průběhu roku 2008 pokračovaly **Albánie** a **Bosna a Hercegovina** v přípravách na decentralizované řízení finančních prostředků z NPP, zatímco **Kosovo** se nacházelo ve velmi rané fázi, co se týká vypracovávání plánu decentralizace. Práce vedoucí k systému decentralizovaného řízení s kontrolami *ex ante* pokročila v **Černé Hoře**. Vláda zřídila instituce pro decentralizované řízení a jmenovala vedoucí do příslušných funkcí a struktur. **Srbsko** vypracovalo plán pro systém decentralizovaného řízení v lednu 2008 a strategie pro přípravu akreditace decentralizovaného řízení byla vyhotovena v dubnu 2008. V srbské veřejné správě byly jmenovány všechny hlavní osoby zúčastněné na přípravách systému.

U všech **kandidátských zemí** je střednědobým cílem plně decentralizované řízení, tj. pouze s kontrolou *ex post* ze strany Komise. Je nutno zmínit, že pomoc v rámci složky V lze provádět pouze plně decentralizovaným způsobem od samého počátku, bez kontrol *ex ante*.

V dubnu 2008 oznámily chorvatské orgány Evropské komisi svou vnitrostátní akreditaci provozních struktur pověřených řízením a prováděním složek I až IV v rámci NPP. To mělo za následek šest rozhodnutí o svěření řídicích pravomocí **Chorvatsku** pro decentralizované řízení složek I až IV v rámci NPP. Chorvatsko plánuje přechod na úplnou decentralizaci, tj. bez kontrol *ex ante*, v roce 2010. Na konci roku se očekávají poslední rozhodnutí o svěření řídicích pravomocí pro složku V (zemědělství a rozvoj venkova).

V roce 2008 Komise podporovala prostřednictvím CARDS vnitrostátní orgány **Bývalé jugoslávské republiky Makedonie** při jejich přípravě na decentralizované řízení. Strukturám a orgánům stanoveným v článku 21 prováděcího nařízení k NPP byla poskytnuta pomoc na přípravu pro akreditaci systému decentralizovaného řízení. Mezitím byl program NPP na rok 2008 řízen centralizovaným způsobem.

V roce 2008 se úsilí **Turecka** soustředilo nejvíce na dokončení vnitřních procesů pro akreditaci decentralizovaného řízení. V případě složky I a II NPP byly tyto procesy usnadněny skutečností, že v rámci pomoci poskytované před NPP již existovaly

decentralizované struktury a systémy. Komise svěřila tureckým orgánům pravomoci pro decentralizované řízení složky I dne 29. října 2008 a složky II pro účast Turecka na programu pro oblast Černého moře v rámci ENPI dne 1. prosince 2008. Program rozvoje venkova bude prováděn na základě svěřených pravomocí Turecké republiky pro decentralizované řízení bez kontrol *ex ante*. Zjišťovací mise Komise v říjnu 2008 odhalila značné prodlevy při přípravě akreditačního procesu a nový časový plán předpokládal akreditaci spíše v druhé polovině roku 2009, přičemž do roku 2010 pravděpodobně nedojde ke svěřením řídicích pravomocí. V případě potřeby je Komise odhodlána napomáhat tomuto procesu prostřednictvím dalších misí poradců a pokynů *ad hoc*.

Programy pro více přijímajících zemí jsou spravovány prostřednictvím centralizovaného a společného řízení. Centralizované řízení je uskutečňováno převážně v podobě provádění útvarů Komise v ústředí. Společné řízení doplňuje centralizované řízení tím, že Komise finanční prostředky spravuje společně s některou mezinárodní organizací.

2.3. Přehled prováděných programů NPP

V roce 2008 byly v **Albánii** zadány první projekty v rámci programu NPP na rok 2007, přičemž nedošlo k provádění programu na rok 2008. Na konci roku 2008 dosáhla u programu NPP na rok 2007 míra zadávání projektů 15 %. V rámci složky I byly zadány tři projekty programu NPP na rok 2007 a v rámci složky II nebyly zadány žádné projekty v rámci programu NPP na rok 2007. Byla zveřejněna výzva k předkládání návrhů pro EFRR pro oblast jihovýchodní Evropy v rámci programu NPP na rok 2007 v oblasti přeshraniční spolupráce, dosud však nebyly zadány žádné projekty.

V **Bosně a Hercegovině** byla dne 20. února 2008 podepsána rámcová dohoda o NPP, která vstoupila v platnost dne 30. července 2008 po ratifikaci prezidentem Bosny a Hercegoviny. Ustanovení o osvobození od daně však nebyla náležitě zavedena až do prosince 2008, kdy sněmovna Bosny a Hercegoviny přijala změny zákona spojené s osvobozením finančních prostředků z NPP od DPH, což otevřelo cestu pro provádění programů NPP. V rámci složky II byla přijata rozhodnutí o financování pro programy přeshraniční spolupráce na rok 2008, ačkoliv související dohody o financování pro tyto programy nebyly v roce 2008 podepsány. To znamená, že v roce 2008 nedošlo k provádění NPP u žádné složky.

Svěřením řídicích pravomocí pro decentralizované řízení složek I až IV NPP v **Chorvatsku** bylo uděleno příslušnými rozhodnutími Komise na konci roku 2008. Tato rozhodnutí představují začátek využívání pomoci v rámci složek I až IV NPP, až do jejich přijetí proto nebylo možno podepsat dohody o financování pro příslušné programy na rok 2007, které fungují v rámci decentralizovaného řízení. To ve skutečnosti znamená, že v roce 2008 Chorvatsko nezačalo využívat pomoc z NPP.

V průběhu roku 2008 byly zadány první projekty programu NPP na rok 2007 v rámci složky I v **Bývalé jugoslávské republice Makedonie** a na konci roku dosáhla míra zadávání projektů 25 %. V rámci složky II zaostávalo provádění všech programů NPP v oblasti přeshraniční spolupráce. Koncem roku 2007 byly přijaty čtyři programy a v roce 2008 byly podepsány všechny příslušné dohody o financování, nebyly však zavedeny společné řídicí struktury, a proto nebylo možné zveřejnit žádnou výzvu k předkládání návrhů. V rámci složek III a IV nebyly v roce 2008 prováděny žádné projekty NPP. Byly však zahájeny určité přípravné práce u dvou velkých projektů operačního programu pro regionální rozvoj v rámci složky III. V rámci složky V pro rozvoj venkova byl rok 2008 rokem příprav na akreditaci provozních struktur, takže nebyly prováděny žádné programy.

V rámci složky I přijal styčný úřad Evropské komise náležitá opatření s cílem zajistit účinné provádění programu NPP na rok 2007 v **Kosovu** a byl splněn velmi ambiciózní cíl v oblasti závazků na rok 2008. V roce 2008 přijal styčný úřad Evropské komise v Kosovu závazky pro 50 % programu NPP na rok 2007 ve své působnosti.

V průběhu roku 2008 začalo provádění programu NPP na rok 2007 v **Černé Hoře**. Do konce roku byly uzavřeny smlouvy o podpoře pro velký projekt v oblasti silniční dopravy a reformu soudnictví a rovněž budování kapacit. V roce 2008 byly zahájeny přípravné práce na provádění programu NPP na rok 2008 a rovněž plánování a příprava programu NPP na rok 2009. Vzhledem ke skutečnosti, že dohoda o financování pro národní program NPP na rok 2007 byla podepsána teprve v dubnu 2008, a proto zadávání projektů v rámci NPP bylo zahájeno teprve v druhé polovině roku, vlastní provádění programu NPP nebylo dosud zahájeno.

V **Turecku** nebyly v roce 2008 prováděny žádné programy NPP, jelikož rámcová dohoda nebyla ratifikována parlamentem a nevstoupila v platnost do dne 24. prosince 2008. V rámci složky I byla podepsána dohoda o financování na rok 2007, jež vstoupila v platnost dne 24. prosince 2008, což znamenalo začátek provádění programu. V rámci složky II byla podepsána dohoda o financování na rok 2007 pro účast Turecka na programu pro oblast Černého moře v rámci ENPI, jež vstoupila v platnost dne 31. prosince 2008. Provádění je spojeno s podmínkami stanovenými v rozhodnutí Komise o svěření řídicích pravomocí stejně jako u složky I. Co se týká zbývajících složek, vlastní provádění programů nebylo dosud zahájeno a očekává se ukončení potřebných procesů pro svěření pravomocí v oblasti decentralizovaného řízení.

3. MONITOROVÁNÍ A VÝSLEDKY

3.1. Monitorování

Celkovým cílem monitorování je zvýšit význam, účelnost, účinnost, dopad a udržitelnost pomoci zemím západního Balkánu a Turecku. Monitorování poskytuje Komisi pravidelné analytické posouzení provádění projektů a programů.

V případě **decentralizovaného řízení** zřídí přijímající země monitorovací výbor NPP s cílem zajistit soudržnost a koordinaci při provádění složek NPP. Výbor se schází nejméně jednou ročně. Monitorovacímu výboru NPP jsou nápomocny odvětvové monitorovací výbory zřízené pro každou složku nebo program NPP. Odvětvové monitorovací výbory podávají zprávy monitorovacímu výboru NPP. V roce 2008 se uskutečnila první zasedání monitorovacích výborů v Chorvatsku (2. července 2008; v květnu/červnu mu předcházela první zasedání odvětvových výborů NPP), Bývalé jugoslávské republiky Makedonie (21. listopadu 2008) a v Turecku (1. července 2008).

V případě programů v rámci **centralizovaného nebo společného řízení** stanoví prováděcí nařízení k NPP, že Komise může přijmout opatření, která považuje pro sledování dotčených programů za potřebná. V průběhu roku 2008 se neuskutečnilo žádné monitorování projektů NPP, jelikož provádění programů NPP na rok 2007 a 2008 bylo zahájeno teprve nedávno.

3.2. Výsledky hodnocení

Cílem hodnocení je zvýšit kvalitu, účelnost a soudržnost pomoci z finančních prostředků Společenství a strategie a provádění programů. Víceleté orientační plánovací dokumenty (VOPD) podléhají pravidelnému hodnocení *ex ante*, které provádí Komise.

V roce 2008 bylo provedeno interní hodnocení NPP *ex ante* se zaměřením na VOPD. V jeho rámci byly srovnány VOPD na období 2007–2009 s VOPD na období 2008–2010 a bylo analyzováno zvýšení kvality, významu a soudržnosti druhé generace programových dokumentů a rovněž vydáno doporučení ohledně zvýšení kvality a užitečnosti těchto dokumentů.

Programy podléhají hodnocení *ex ante*, jakož i průběžnému hodnocení a popřípadě hodnocení *ex post* v souladu se zvláštními ustanoveními obsaženými v jednotlivých složkách NPP v nařízení Komise (ES) č. 718/2007. V období provádění programu proběhne alespoň jedno průběžné hodnocení, a zejména tehdy, pokud se při sledování programu zjistí významné odchýlení od původně stanovených cílů. Hodnocení *ex post* zahrnuje vyčíslitelné výsledky týkající se jednotlivých složek NPP. V případě společného řízení může být hodnocení *ex post* provedeno společně s ostatními dárci.

V průběhu roku 2008 nebylo provedeno žádné hodnocení na úrovni programu, jelikož provádění programů NPP pro první a druhý rok začalo teprve v roce 2008, takže nelze vyvodit žádné ponaučení.

3.3. Podávání zpráv

Podle nařízení Komise (ES) č. 718/2007 musí národní koordinátor NPP zaslat Komisi a vnitrostátní schvalující osobě po posouzení monitorovacím výborem NPP výroční a závěrečnou zprávu o provádění pomoci podle nařízení o NPP.

Co se týká **Chorvatska**, první výroční zpráva o NPP byla vypracována v srpnu 2008 po zasedání monitorovacího výboru NPP dne 2. července 2008. Pokud jde o odvětvové výroční zprávy, první výroční zpráva výboru pro pomoc při transformaci a budování institucí byla vyhotovena v červnu 2008 po zasedání odvětvového výboru pro technickou pomoc a budování institucí dne 26. května 2008. V roce 2008 byly Komisi předloženy první odvětvové výroční zprávy o provádění, zahrnující činnosti za rok 2007 ve třech operačních programech v rámci složky III. Pokud jde o **Bývalou jugoslávskou republiku Makedonie**, předloha výroční zprávy o NPP nebyla dosud členům monitorovacího výboru NPP zaslána k posouzení.

Co se týká **Turecka**, ačkoliv nebylo možno oznámit žádný pokrok při provádění pomoci Společenství, Komise založila své hodnocení NPP jako celku na odvětvových výročních zprávách ve spojení se stavem nahlášeným v monitorovacím výboru NPP. Odvětvová výroční prováděcí zpráva pro složku I NPP byla Komisi předložena s ohledem na zasedání odvětvového výboru pro složku I NPP dne 12. června 2008. U složky II bylo dohodnuto, že pro rok 2007 není nutná žádná odvětvová výroční prováděcí zpráva. Pro složku III byly Komisi do dne 30. června 2008 předány tři odvětvové výroční zprávy zahrnující operační programy pro regionální konkurenceschopnost, dopravu a životní prostředí po jejich projednání a schválení příslušnými odvětvovými monitorovacími výbory. V případě složky IV byla dne 26. června 2008 Komisi zaslána odvětvová výroční zpráva za rok 2007 o provádění operačního programu pro rozvoj lidských zdrojů v Turecku po posouzení

odvětvovým monitorovacím výborem pro rozvoj lidských zdrojů na jeho zasedání dne 17. června 2008.

V roce 2008 nebyly předloženy žádné zprávy o provádění programů v rámci složky V, jelikož provádění dosud nezačalo.

4. KOORDINACE DÁRCŮ S ČLENSKÝMI STÁTY A DVOUSTRANNÝMI DÁRCI

Ve dnech 23. a 24. října 2008 se v Bruselu konala dárcovská koordinační konference. Dárcovskou koordinační konferenci uspořádala Evropská komise na základě mandátu uděleného nařízením o NPP s cílem podporovat koordinaci dárců spolu s členskými státy.

Cílem této konference bylo dohodnout řadu doporučení, jak zvýšit účinnost pomoci prostřednictvím společných opatření dárců a přijímajících zemí a jak podporovat odpovědnost jednotlivých zemí. Pozornost byla věnována tomu, aby nedošlo k vytváření nových struktur, ale místo toho aby se navazovalo na stávající struktury a koordinační mechanismy a zlepšilo se jejich fungování.

Hlavními závěry dárcovské koordinační konference bylo opětovné potvrzení potřeby společného strategického cíle pro pomoc západnímu Balkánu a Turecku, shoda o tom, že by se koordinace dárců měla řídit duchem a příslušnými zásadami Pařížské deklarace o účinnosti pomoci (do mechanismů programování a provádění NPP je sice již zabudováno všech pět zásad, je však nutno posílit některé oblasti), a o nutnosti, aby přijímající země rozvíjely odpovědnost posílením své administrativní kapacity a systémů veřejného financování a zadávání zakázek tak, aby byly schopny řídit proces koordinace dárců. Konference rovněž vyzdvihla dosažení spolupráce a synergií mezi dárci na západním Balkáně a v Turecku na základě jednoznačného a spolehlivého přehledu o činnostech dárců v zemích NPP a nutnost využít zkušeností zemí, které vstoupily do EU v letech 2004 a 2007. Byl vyvozen závěr, že by se strategickým nástrojem pro koordinaci dárců na západním Balkánu a v Turecku na úrovni EU, regionální úrovni i na úrovni jednotlivých států měly stát víceleté orientační plánovací dokumenty NPP.

5. KOORDINACE S EIB A MEZINÁRODNÍMI FINANČNÍMI INSTITUCEMI

Mezinárodní finanční instituce pomáhají kandidátským a potenciálním kandidátským zemím při zajišťování přístupu k finančním prostředkům a umožňují jim zahájit provádění potřebných investic. Současně jsou příjemci povinni přijmout obezřetnou fiskální a měnovou politiku k udržení hospodářského růstu. V současnosti to vede k situaci, kdy jsou investiční potřeby dosud vysoké, zatímco kapacity příjemců na převzetí stále rostoucího vnějšího dluhu se blíží stropu. Nevratné granty EU i ostatních dárců, včetně členských států, se spolu s půjčkami mezinárodních finančních institucí staly rozhodujícím zdrojem pro rozvoj soukromého sektoru, investice do energetické účinnosti, obnovy a modernizace infrastruktury, aniž by docházelo k přílišnému zatížení příjemců nadměrným zadlužením.

Komise je zavázána udržovat užší koordinaci s Evropskou investiční bankou (EIB), Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD), Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB) a dalšími mezinárodními finančními institucemi podporujícími modernizaci a rozvoj na západním Balkáně, zejména prostřednictvím poradní skupiny mezinárodních finančních institucí zřízené v březnu 2007, které předsedá Evropská komise (GŘ pro rozšíření).

Účelem poradní skupiny mezinárodních finančních institucí je podporovat a zlepšovat celkovou koordinaci mezi mezinárodními finančními institucemi a Evropskou komisí v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, včetně spolupráce v rámci NPP. Poradní skupina mezinárodních finančních institucí je složena ze zástupců Evropské komise, skupiny Světové banky (IBRD/IFC), EIB, EBRD, CEB, Severské investiční banky, Severské environmentální a finanční společnosti, Černomořské banky pro obchod a rozvoj a Rady pro regionální spolupráci. Její práce je součástí celkového úsilí o usnadnění integrace mezi zeměmi jihovýchodní Evropy a mezi těmito zeměmi a EU prostřednictvím regionálního namísto vnitrostátního přístupu k rozvoji infrastruktury.

V roce 2008 byl pracovní program prováděn podle plánu. První plenární zasedání se konalo v červnu 2008 a uskutečnily se přípravy na druhé plenární zasedání zaměřené na mezinárodní finanční krizi, jež se bude konat v lednu 2009. V roce 2008 pokračovaly v práci všechny čtyři technické pracovní skupiny (pro dopravu, energetiku, životní prostředí a sociální sektor). Koncem roku 2008 převzala Komise sekretariát poradní skupiny mezinárodních finančních institucí tak, jak se plánovalo následně po uzavření společného úřadu Komise a Světové banky.

Podle závěrů ze zasedání Rady dne 14. května 2008 spolupracovaly Komise, EIB, EBRD a CEB na vypracování investičního rámce pro západní Balkán s ostatními mezinárodními finančními institucemi a dárci s cílem dále zlepšit harmonizaci a spolupráci při investování do socioekonomického rozvoje a podpořit růst a stabilitu v regionu.

V roce 2008 bylo značné úsilí vynakládáno rovněž při dalším provádění tří oblastí spolupráce s mezinárodními finančními institucemi: mikropodniky, malé a střední podniky, energetická účinnost a infrastruktura. *Rozvoj soukromého sektoru* – Na straně nabídky byla pomoc EU na podporu přístupu k financím pro mikropodniky a malé podniky v minulosti směřována do daného regionu prostřednictvím četných individuálních dohod s jednotlivými mezinárodními finančními institucemi. Evropský fond pro jihovýchodní Evropu (EFSE), založený v roce 2005, vedl ke konsolidaci četných dohod o mikroúvěrech v celém regionu do jednoho nástroje, zajistil udržitelnost s předchozím financováním a vedl k vyšší účinnosti řízení. Nejpozoruhodnějším rysem EFSE je skutečnost, že je stanoveno pokrytí rizik příspěvku EU a členských států s cílem přilákat soukromý kapitál pro investice do mikroúvěrů. Ke konci roku 2008 se EFSE úspěšně rozvíjel. *Energetická účinnost* – Tato oblast usiluje o podporu investic do energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie v malých a středních podnicích a veřejném sektoru poskytnutím kapitálu pro opatření podporovaná národními programy, jež se zaměřují: a) na zvýšení informovanosti veřejnosti, pokud jde o energetickou účinnost a možné úspory energie; b) na provedení právních předpisů s ohledem na směrnici o energetické náročnosti budov a energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách (včetně obnovitelných zdrojů energie). Podpora investic do energetické účinnosti mimoto splňuje doporučení zelené knihy Evropské komise o energetické účinnosti, jež mezinárodní finanční instituce vybízí, aby poskytly dlouhodobé financování pro investice do energetické účinnosti. *Podpora investic do infrastruktury* – Přiměřené sítě infrastruktury a služby v dopravě, energetice, životním prostředí a sociálním sektoru jsou zásadní pro zajištění udržitelného socioekonomického rozvoje a stability v dané oblasti. Nedostatečné finanční prostředky a chybějící zkušenosti příjemců při přípravě projektů vhodných ke zvážení mezinárodními finančními institucemi a ostatními dárci s ohledem na financování patří k hlavním činitelům, které brání zlepšení v oblasti infrastruktury. Přiměřené investice do infrastruktury jsou nezbytné pro zajištění existence mnoha služeb nepostradatelných pro zlepšení životních podmínek lidí, například zásobování vodou a kanalizace, vytápění, zásobování energií, dopravy, zdravotnictví a vzdělávání. Přístup

k financím je proto zásadní. Provádění v této oblasti bude tudíž zahrnovat vytvoření víceodvětvového nástroje pro projekty v oblasti infrastruktury zahrnujícího více příjemců, který podpoří instituce přijímajících zemí na celostátní, regionální a obecní úrovni, pokud jde o přípravu a provádění investičních projektů v oblasti infrastruktury, financovaných mezinárodními finančními institucemi a/nebo dalšími dárci. Tento nástroj byl v průběhu roku 2008 plně funkční a pomáhá dosáhnout úspor z rozsahu při mobilizaci potřebných technických odborných znalostí pro přípravu a podporu investičních projektů v oblasti infrastruktury, usnadní vytváření sítí a výměnu know-how mezi příjemci a bude mít pákový účinek na úvěry mezinárodních finančních institucí, které doplňují národní granty v rámci NPP. Nástroj pro projekty v oblasti infrastruktury má dvě složky, složku technické pomoci a složku určenou pro obce, které spolu s mezinárodními finančními institucemi financují současné investiční projekty na západním Balkáně. Složka technické pomoci byla v roce 2008 plně funkční a podpořila 18 projektů, zatímco složka pro obce byla schválena a první kolo projektů bylo předloženo ke schválení teprve koncem roku 2008.